

Sygn. akt III AUa 847/14

III AUz 125/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka SSO del. Beata Górka (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 25 czerwca 2015 r. w Szczecinie

sprawy K. B. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 4 września 2014 r. sygn. akt VI U 432/14

oraz na skutek zażalenia organu rentowego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 4 września 2014 r. sygn. akt VI U 432/14

1. oddała apelację,
2. oddała zażalenie,
3. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania apelacyjnego i zażaleniowego.

SSA Barbara Białecka SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSO del. Beata Górka

Sygn. akt III AUa 847/14, III AUz 125/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 grudnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie K. B. (1) podlegającej ubezpieczeniom jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą wynosi za maj 2013 r. 8.775,55 zł.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła ubezpieczona K. B. (1). Domagała się w nim zmiany zaskarżonej decyzji w całości i stwierdzenia, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne ubezpieczony za miesiąc maj 2013 r. wynosi 0 zł oraz zasądzenia od organu rentowego na rzecz ubezpieczony kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazała, iż ustawodawca zezwolił ubezpieczonym na dokonywanie korekt złożonych deklaracji, co wynika z przepisu art. 41 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Ograniczona została przez ustawodawcę jedynie możliwość korygowania danych zawartych w imiennym raporcie miesięcznym ubezpieczony, w tym danych dotyczących podstawy wymiaru jego składek, tylko w sytuacji, gdy potrzeba dokonania korekty danych zawartych w dokumentacji rozliczeniowej podyktowana jest potrzebą usunięcia nieprawidłowości. Ubezpieczona w piśmie z dnia 8 października 2013 r. wyjaśniła przyczyny zaistnienia potrzeby dokonania stosownej korekty, jednakże organ rentowy w uzasadnieniu nie odniósł się do składanych przez ubezpieczony wyjaśnień.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie w całości, zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego od odwołującego się oraz o dopuszczenie dowodu z dokumentów zawartych w aktach ZUS.

Wyrokiem z dnia 4 września 2014 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie ubezpieczony i zasądził od niej za rzecz (...) Oddziału w S. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd pierwszej instancji oparł swoje rozstrzygnięcie o następujący stan faktyczny i prawny.

K. B. (1) od 15 maja 2012 roku prowadzi działalność gospodarczą. Zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych dokonała na preferencyjnych zasadach, ponieważ prowadziła działalność po raz pierwszy. W 2012 r. osiągnęła łączny przychód w wysokości 20 054,04 zł, w tym 9 923,35 zł z tytułu prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej. Natomiast w 2013 r. łączny przychód wraz z mężem osiągnęła w wysokości 42 687,40 zł, w tym z działalności gospodarczej 0 zł. W grudniu 2012 r. ubezpieczona zaszła w ciążę, a w lutym 2013 r. zadeklarowała podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości 8.775,55 zł. 2 maja 2013 r. lekarz wystawił ubezpieczony zwolnienie lekarskie od 1 maja 2013 r. Od tej daty do 29 czerwca 2013 r. ubezpieczona przebywała na zasiłku chorobowym. 30 lipca 2013 r. ubezpieczona złożyła korektę deklaracji rozliczeniowej za maj 2013 r. z podstawą wymiaru składek wynoszącą 0 zł, a 1 sierpnia 2013 r. zgłosiła zawieszenie działalności gospodarczej.

Sąd wskazał, iż w niniejszej sprawie zastosowanie mają przepisy art. 18 ust. 8 i 9 i art. 47 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz.1442). Stan faktyczny w sprawie Sąd uznał za bezsporny, a zaistniały między stronami spór sprowadzał się do wykładni przepisów określających zasady ustalania wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą. Strony nie kwestionowały, iż ubezpieczona z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej początkowo miała opłacać składki na warunkach preferencyjnych. Bezspornym było również to, że od dnia 1 maja 2013 r. do 29 czerwca 2013 r., z uwagi na niezdolność do pracy, ubezpieczona pobierała zasiłek chorobowy. W dniu 30 lipca 2013 r. złożyła deklarację rozliczeniową za maj 2013 r. wstecznie korygując zadeklarowaną podstawę wymiaru w wysokości 8.775,55 zł do kwoty 0 zł. Terminem składania deklaracji był dla ubezpieczony 10 dzień miesiąca za miesiąc ubiegły, a więc trafnie organ rentowy wskazał, iż termin do zadeklarowania podstawy wymiaru składek za miesiąc maj 2013 r. upłynął 10 czerwca 2013 r. Na podkreślenie zasługiwało również to, że ubezpieczona już w dniu 2 maja 2013 r. wiedziała, że w miesiącu maju 2013 nie osiągnie żadnego przychodu w związku z prowadzoną pozarolniczą działalnością, a mimo to we właściwym terminie, tj. do dnia 10 czerwca 2013 r. nie złożyła stosownej korekty przedmiotowej deklaracji za maj 2013 r. Deklaracja taka została złożona za pośrednictwem księgowej 30

lipca 2013 r. W toku procesu ubezpieczona nie wykazała przyczyn, które spowodowały opóźnienie złożonej deklaracji rozliczeniowej poza zaniedbaniem księgowej, której powierzyła kwestie rozliczeń z ZUS na mocy zawartej umowy.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy orzekł o oddaleniu odwołania. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. i 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Organ rentowy nie zgodził się z rozstrzygnięciem Sądu pierwszej instancji dotyczącym kosztów zastępstwa procesowego. Zarzucił w zażaleniu naruszenie § 6 pkt 4 w zw. z § 2 ust.1 w/w rozporządzenia w związku z art. 98 § 1 i 3 oraz 108 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie w niniejszej sprawie, podczas gdy sprawa z odwołania płatnika składek K. B. (2) dotyczyła określenia wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, a wobec tego, ustalenie wysokości zwrotu kosztów zastępstwa procesowego winno nastąpić z uwzględnieniem wartości przedmiotu sporu. W związku z powyższym wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt II poprzez zasądzenie od ubezpieczonej na rzecz (...) Oddział w S. zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych, zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego wg norm przepisanych, a z ostrożności, w przypadku oddalenia zażalenia, organ rentowy wniósł o odstąpienie od obciążania go kosztami postępowania zażaleniowego. W uzasadnieniu organ wskazał, iż sprawa dotyczyła określenia wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, a zatem nie jest to sprawa o świadczenie pieniężne. A w związku z tym iż składki na ubezpieczenia społeczne są świadczeniami niepieniężnymi, ale świadczeniami na te ubezpieczenia, to zastosowanie powinien mieć § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, a tym samym stawka minimalnej opłaty powinna wynosić, ze względu na wartość przedmiotu sporu, 1200 zł, a nie 60 zł jak orzekł Sąd.

Odpowiedź na zażalenie złożyła ubezpieczona, która wniosła o jego oddalenie, zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym wg norm przepisanych oraz odstąpienie od obciążania uczestniczki kosztami postępowania zażaleniowego – w przypadku uwzględnienia zażalenia. W uzasadnieniu wskazała, iż rozpoznawana sprawa należy do spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, o których mowa w art. 476 § 2 k.p.c. W związku z tym, że w § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. mowa jest tylko o sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego, stawki powinny być określone z uwzględnieniem § 5 wspomnianego rozporządzenia, zgodnie z którym wysokość stawek minimalnych w sprawach nieokreślonych ustala się, przyjmując za podstawę stawkę w sprawach o najbardziej zbliżonym rodzaju. W związku z tym § 11 ust. 2 rozporządzenia ma zastosowanie do wszystkich spraw z szeroko rozumianego postępowania z zakresu ubezpieczeń społecznych. Nadto ubezpieczona wskazała, iż pod uwagę należy brać niezbędny nakład pracy pełnomocnika, a także charakter sprawy i wkład pełnomocnika w przyczynianie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. W związku z tym iż pełnomocnik ustanowiony przez organ rentowy ani razu nie uczestniczył osobiście w żadnej z rozpraw, a jedynie złożył odpowiedź na odwołanie, obciążanie ubezpieczonej tak wysokimi kosztami, o jakie wnosił w zażaleniu pełnomocnik organu rentowego, byłoby niesprawiedliwe, a nawet krzywdzące.

Z wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie w całości nie zgodziła się ubezpieczona. W apelacji zarzuciła temu orzeczeniu naruszenie prawa materialnego, tj. art. 47 ust. 3b w zw. z art. 41 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez błędne przyjęcie, iż ubezpieczona nie była uprawniona do dokonania korekty złożonej deklaracji rozliczeniowej. W związku z tym wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonym zakresie i uwzględnienie odwołania ubezpieczonej poprzez zmianę zaskarżonej decyzji w całości i stwierdzenie, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne ubezpieczonej za miesiąc maj 2013 r. wynosi 0 zł oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, pozostawiając mu orzeczenie o kosztach postępowania odwoławczego.

Zdaniem ubezpieczonej ustawodawca zezwolił ubezpieczonym na dokonywanie korekt złożonych w deklaracji rozliczeniowej. Ograniczona została jedynie możliwość korygowania danych zawartych w deklaracjach

rozliczeniowych, w tym danych dotyczących podstawy wymiaru jego składek, tylko do sytuacji, gdy potrzeba dokonania korekty danych zawartych w dokumentacji rozliczeniowej podyktowana jest potrzebą usunięcia nieprawidłowości. Przyczyny zaistnienia dokonania korekty ubezpieczona wskazywała w piśmie z dnia 8 października 2013 r., a ponadto zostały one również wskazane podczas przesłuchania w toku postępowania samej ubezpieczonej, jak i M. S..

W odpowiedzi na apelację ubezpieczonej, organ rentowy wniósł o jej oddalenie w całości i zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania przez Sądem drugiej instancji, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. ZUS podtrzymuje w całości swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie i w pełni podziela argumentację faktyczną i prawną zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zarówno apelacja ubezpieczonej, jak i zażalenie organu rentowego nie zasługiwały na uwzględnienie, w związku z tym jako takie podlegały oddaleniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z 22 sierpnia 2001 r., V CKN 348/00, Lex nr 52761). Sąd Apelacyjny podzielił również stan prawny wskazany jako podstawa rozstrzygnięcia.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutów wskazanych przez organ rentowy w zażaleniu na część wyroku odnoszącą się do przyznania organowi rentowemu od ubezpieczonej kosztów zastępstwa procesowego. Orzeczenie Sądu pierwszej instancji w tym zakresie jest prawidłowe, a tym samym zarzuty podnoszone przez skarżącego nie znajdują podstaw w obowiązujących przepisach prawnych.

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zastosował w niniejszej sprawie stawkę wynikającą z § 11 ust. 2 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Sąd Apelacyjny konsekwentnie stoi na stanowisku, iż sprawy o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne nie zmierzają do wyegzekwowania składek, tylko ustalenia faktycznej wysokości podstawy, nie są decyzjami wymiarowymi. Rozpoznawana sprawa jest z pewnością sprawą z zakresu ubezpieczeń społecznych, a więc należy uznać, iż Sąd pierwszej instancji prawidłowo zastosował stawkę 60 zł. Sprawy o świadczenia z ubezpieczenia społecznego pozostają najbardziej zbliżone do spraw o ustalenie podstawy wymiaru składek, a w istocie do spraw o objęcie ubezpieczeniem społecznym, a zatem zastosowanie w niniejszej sprawie wspomnianego przepisu było prawidłowe.

Odnosząc się już do zarzutów przedstawionych w apelacji przez ubezpieczoną należy stwierdzić, iż nie są one zasadne.

Bezspornym jest w sprawie to, jak trafnie zauważył Sąd pierwszej instancji, że ubezpieczona miała opłacać składki na warunkach preferencyjnych, oraz że od dnia 1 maja 2013 r. przebywała ona na zwolnieniu lekarskim do dnia 29 czerwca 2013 r. W związku z tym, że żadna ze stron nie kwestionowała stanu faktycznego ustalonego w sprawie, spornym było ustalenie wykładni przepisów określających zasady ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą.

Deklaracja rozliczeniowa została złożona za pośrednictwem księgowej w dniu 30 lipca 2013 r. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa regulującymi kwestię składania deklaracji oraz dokonywania jej korekty, tj. art. 47 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ubezpieczona miała obowiązek do dnia 10 czerwca zadeklarować podstawę wymiaru składek za miesiąc maj 2013 r. Ubezpieczona nie dochowała tego terminu. Deklaracje rozliczeniowe winny być składane i korygowane na bieżąco, z zachowaniem terminów przewidzianych w

ustawie systemowej. Osoby fizyczne opłacające składkę wyłącznie za siebie obowiązane są do złożenia deklaracji nie później niż do 10 dnia następnego miesiąca.

W związku z tym, w niniejszym postępowaniu zadanie ubezpieczonej polegało na wskazaniu okoliczności i faktów przemawiających za słusnością stanowiska prezentowanego w odwołaniu od decyzji, a następnie w apelacji, a więc wykazanie, iż przysługiwało jej prawo do złożenia deklaracji korygującej. Po analizie akt sprawy należy uznać, iż nie sprostowała ona temu zadaniu. W żaden sposób nie wykazała przyczyn, które mogłyby usprawiedliwić opóźnienie w złożeniu deklaracji. Jediną wskazywaną okolicznością jest zaniedbanie, jakiego dopuściła się księgowa prowadząca sprawę ubezpieczonej – M. S.. Księgowa składając zeznania sama przyznała, iż nie skorygowała deklaracji przez nieuwagę. Wskazała, iż nie ma żadnej innej przyczyny, która usprawiedliwiłaby późniejsze jej złożenie. Jednocześnie miała świadomość już w momencie opłacania pełnej składki za maj, że może zaistnieć potrzeba złożenia korekty deklaracji. Jednakże, po uzyskaniu przez ubezpieczoną zwolnienia lekarskiego, a tym samym uzyskaniu wiedzy, że za maj składka opłacona może być w mniejszej wysokości, niż wcześniej zadeklarowana, nie dochowano terminu w składaniu korekty deklaracji. Już wtedy wiadomym było, że ubezpieczona nie będzie osiągała dochodów w związku z prowadzoną działalnością w tym okresie.

Ubezpieczona wskazywała, iż przyczyną potrzeby zadeklarowania innej podstawy wymiary składek, było przebywanie przez nią na zwolnieniu lekarskim. Jednakże, jak już wskazano wcześniej, okoliczność ta była znana jej od 2 maja. W związku z tym złożenie deklaracji dopiero 30 lipca 2013 r. nie jest niczym usprawiedliwione.

Brak jest zatem podstaw do kwestionowania decyzji wydanej przez organ rentowy, gdyż niewątpliwie korygująca deklaracja rozliczeniowa została złożona po terminie. Ubezpieczona zaniedbała obowiązkowi, jaki ciąży na niej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonej od wyroku Sądu pierwszej instancji jako nieuzasadnioną. Z kolei na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie, jako niezaskłujące na uwzględnienie.

Konsekwencją oddalenia apelacji ubezpieczonej, jak i zażalenia organu rentowego jest wzajemne zniesienie kosztów postępowania pomiędzy stronami, co znajduje uzasadnienie w treści art. 100 k.p.c., o czym orzeczono jak w pkt 3 sentencji wyroku.

SSA Barbara Białecka SSA Zofia Rybicka-Szkibiel SSO del. Beata Górka